

Restaurarea unei vase de podea de Géza Gorka

Anna Focht

Despre Géza Gorka și istoria obiectului

În anii 1910-1920 în Ungaria piața era dominată de ceramica produsă industrial, înainte de toate de produsele fabricii din Herend respectiv de cele ale fabricii Zsolnay. Artiștii participau cu obiectele lor mai ales la expoziții. Mai târziu, concomitent cu întărirea stratului social al burgheziei, respectiv după Primul Război Mondial ceramica a devenit un component determinant al culturii habitatului. În această perioadă ceramica maghiară a avut multe succese internaționale, legate mai ales de numele lui Gádor István, Kovács Margit și Gorka Géza.

Gorka Géza (*foto 1*) și-a construit în 1927 propriul atelier în grădina vilei familiale, la Nógrádverőce. Tehnicile noi, smalțurile speciale de amestec propriu, arderile speciale cu reducere nu apăruseră imediat în lucrările lui, în primele timpuri. „În fabricuța sa, în perioada 1931-1936, pentru ceramicile multiplicare prin metode artisanale, cu presare manuală, folosea smalțurile de compoziție fixă ale firmei germane Bidtel. Utilizarea acestora, precum și a smalțurilor fisurate le-a abandonat în jurul anului 1936.”¹

Gorka a făcut cunoștință cu artistul-arhitect de interioare István Szabó, proprietarul de mai târziu al vasei prezentate, la expoziția „Great Lakes Exposition” organizată în 1936-37 la Cleveland, SUA. István Szabó a fost proiectantul pavilionului Ungariei, unde, de-a lungul pereților s-a putut vedea friza decorativă a stemelor comitatelor și orașelor dinaintea războiului, care au fost realizate în fabrica lui Gorka Géza din Nógrádverőce. Între cei doi artiști s-a legat o prietenie pe viață.² Conform memoriei familiei, vaza de podea a ajuns în posesia familiei Szabó în 1939.

Descrierea obiectului

Vaza de dimensiuni mari, de formă ovală³, are înălțimea de 72 cm. Buza ei este ușor aplecată spre exterior, pe talpă este ștampilat un G, sub care NV, iar dedesubt inscripția Gorka (*foto 2*). Toată suprafața obiectului este acoperită cu smalț verde și albastru, în mai multe nuanțe, în care se conturează motivele unei scene acvatice, pești, nuferi și plante. Drept culori complementare ale motivelor apare galbenul palid și albastrul, la liniile de contur culoarea brun-violet, iar pe corpul vasei un strat subțire de smalț

alb, în pete. Interiorul vasei este acoperit cu un smalț simplu, monocolor, verde gălbui/ turcoaz. În privința funcțiunii este o vază de podea și continuă și azi să împodobească locuința proprietarului (*foto 3-6*).

Tehnica realizării

Vaza a fost realizată pe roată, din mai multe elemente – acest lucru se observă pe talpă și pe fața laterală prin cercurile concentrice ce pot fi simțite și cu mâna. Obiectul de dimensiuni mari se obține prin reunirea părților componente. O vreme și artistul producea argilă, dar o sursă importantă pentru lucrările sale a fost argila din Romhány, din comitatul Nógrád. Cariera de argilă înființată în 1921 și-a început activitatea cu producerea unei argile cenușii, refractare, cu conținut ridicat de caolină; exploatarea continuă și azi. Vaza reunită, asamblată a fost supusă – după uscarea atentă – procesului numit prima ardere. În continuare s-a trecut la aplicarea smalțului în exterior și în interior. Aceasta s-a făcut probabil în doi sau trei pași, și anume pe suprafața arsă s-a aplicat prima dată culoarea de bază turcoaz, a urmat pictarea peștilor și plantelor, apoi ca un al treilea strat, aplicarea unui smalț de acoperire. În obținerea efectului plastic, „spumos”, putea să joace un rol și stratul mai gros de smalț, temperatura mai ridicată a celei de-a doua arderi (ardere cu smalț), respectiv și oxidul de zinc conținut (*foto 7-8*).

Arderea obiectului s-a făcut cel puțin de două, dar nu este exclus ca procedeul să fi fost repetat chiar de trei ori, într-un cuptor pe lemne, căptușit cu cărămizi de șamotă, cu lemnele provenite din munții Börzsöny. Pe parcursul arderii, în spațiul cuptorului apar și materiale reducătoare provenite din focul de lemn, modificând culoarea oxizilor. Efectul coloristic variat, mat provine din amestecul specific al oxizilor ce formează smalțul.⁴

Descrierea stării obiectului

În perioada celui de-al Doilea Război Mondial vaza s-a deteriorat, s-a spart în mai multe bucăți, când casa în care s-a aflat a fost bombardată. Proprietarul a lipit fragmentele și a completat golul creat la mijlocul obiectului. Nu a retușat suprafața completată, intenția sa primară a fost probabil salvarea obiectului (*foto 3-6*). Completarea a urmat forma vasei, suprafața sa a fost prelucrată, însă aceasta s-a suprapus

¹ Csenkey 1994. p. 17.

² În baza informației verbale primite de la istoricul de artă Lilla Szabó.

³ Materialul: ceramică smălțuită. Înălțime: 72 cm, lățime: 25 cm, diametrul tălpii: 15 cm, diametrul la buză: 13 cm, grosimea peretelui: 1-1,5 cm.

⁴ În baza informației verbale primite de la ceramicianul Gorka Focht Géza.

Tabel 1. Componența medie a măsurătorilor prin microprobă de electroni ale suprafețelor cu smalt (5000 mikroni², 100 sec, 3 măsurători paralele).

	Na ₂ O	MgO	Al ₂ O ₃	SiO ₂	K ₂ O	CaO	TiO ₂	MnO	FeO	CoO	CuO	ZnO	SnO ₂	PbO	Total
Negru	3,50	0,34	7,27	42,39	1,28	7,40	1,22	1,57	0,58	-	0,34	4,59	-	16,83	87,33
deviație	0,25	0,04	0,77	1,66	0,46	1,11	0,48	0,04	0,02	-	0,10	0,42	-	0,54	-
Maro	3,15	0,63	8,24	45,77	1,63	8,02	1,22	0,26	0,86	-	0,23	3,42	-	18,35	91,78
deviație	0,16	0,12	1,07	1,69	0,28	0,68	0,16	0,04	0,09	-	0,08	0,47	-	0,21	-
Verde închis	2,61	0,55	5,87	48,75	1,75	5,88	0,22	-	0,90	-	-	2,40	0,55	23,64	93,12
deviație	0,16	0,05	0,51	0,54	0,29	0,23	0,13	-	0,18	-	-	0,20	0,10	1,25	-
Verde	3,22	0,64	5,86	49,70	1,57	7,00	0,33	-	0,43	-	-	4,38	2,11	22,92	98,16
deviație	0,05	0,01	0,24	0,50	0,01	0,09	0,02	-	0,02	-	-	0,93	0,16	1,50	-
Verde din interior	3,38	0,36	9,45	50,62	1,97	8,80	1,41	0,25	0,85	-	-	2,78	-	12,69	92,55
deviație	0,21	0,08	0,35	2,12	0,26	1,29	1,05	0,05	0,24	-	-	0,17	-	0,70	-
Tur-coaz	3,54	0,35	9,89	47,34	2,29	7,04	0,79	0,24	0,81	0,21	-	5,41	4,15	14,96	97,00
deviație	0,41	0,10	0,41	8,60	0,48	1,55	0,45	0,06	0,38	0,06	-	0,32	0,86	0,97	-

puțin peste părțile originale, iar partea interioară a rămas neprelucrată. Obiectul a ajuns în atelierul de restaurare în această stare refăcută. Înainte de desfacerea obiectului nu se putea stabili exact numărul fragmentelor, dar două bucăți mai mari se puteau separa evident: una de la buză până la jumătatea obiectului, cealaltă de la mijloc până la bază. Suprafețele de spărtură s-au întâlnit în zona mediană, la îmbinare s-a putut observa o alunecare de 1-2 mm (foto 9).

Smaltul se găsea într-o stare bună, s-a putut observa o plesnire mai mică în lungul suprafeței de spargere și pe talpă. Pornind de la completare, se întindeau trei fisuri mai mari în direcția buzei și a tălpii. Fisurile au fost rostuite cu materialul folosit pentru completare, dar cea mai mare parte a materialului a căzut. Tipul materialului folosit la lipirea fragmentelor nu s-a putut stabili fără desfacerea acestora, numai pe cale vizuală, deoarece urmele acestuia erau vizibile doar în interiorul obiectului, la asamblarea celor două bucăți mari.

În părțile de sub buză și deasupra tălpii, s-au practicat față-n față câte două găuri, în care s-a introdus sârmă metalică. Cele două sârme au parcurs jumătate din circumferința vazei sub buză și la bază și s-au întâlnit în interiorul vasului (foto 10-11). Salvatorul obiectului a optat pentru această soluție probabil cu scopul consolidării structurale a obiectului.

Analiza materialelor

Analizele au avut ca scop identificarea materialelor folosite la intervenția mai veche, precum și determinarea materialelor de bază ale corpului și ale decorației. Rezultatele au contribuit la cunoașterea argilei și a tehnologiei de utilizare a smaltului, folosite de artist.

Materialul completării, conform analizei efectuate cu spectrometru portabil de fluorescență de raze X (p-XRF) este un material cu conținut de calciu și sulf: ipsos, fapt demonstrat și de specificitatea morfologică a acestuia.⁵ Cu ajutorul imaginilor Roentgen am stabilit locul bucăților de hârtie și a sârmelor, vizibile în parte și cu ochiul liber, în completarea de ipsos, ieșind la iveală că cel care a reparat vaza a introdus și o bucată de lemn între suprafețele de spărtură ale celor două fragmente mari, în direcția longitudinală a completării (foto 12-13). Materialele menționate, introduse în ipsos serveau pentru rigidizare structurală.

Smalturile folosite la vaza de podea le-am cercetat în prima etapă cu spectrometru portabil de fluorescență de raze X.⁶ Conform rezultatului toate conțin plumb. Culoarea smaltului albastru provine din compuși cu conținut de cobalt și cupru, iar cea a smaltului galben este efectul oxidului de fier. Spectrele smalturilor albastru și galben, măsurate în diferite puncte, se armonizează.⁷ În smaltul albastru am măsurat o fluctuație mai mică de titan, dar deosebirile nu sunt importante. Culoarea brună a smaltului se datorează conținutului de oxid de fier, în principal, și secundar oxidului de mangan. Pentru culoarea smaltului negru răspunde în proporție egală oxidul de mangan și cel de fier. Conținutul de sodiu (vezi Tabelul 1) nu se observă în spectrul analizei XRF-portabil (fig. 1).

⁵ Cercetarea a fost efectuată de către Máté Szabó, membru al Grupului de Cercetare Arheometrie din Institutul de Geologie și Geochimie, Centrul de Cercetări de Astronomie și Științele Pământului al Academiei Maghiare de Științe, cu aparatul de măsurare Spektro X'sort Combi XRF portabil.

⁶ Măsurătorile au fost efectuate cu un aparat Spektro X'sort Combi XRF portabil. Sursă de radiații: Rh, tensiune de accelerare: 15-50keV (E-L), intensitatea curentului: 21-50 mA, detector SDD cu răcire Peltier, timp de măsurare: 60 sec. Măsurătoarea a fost efectuată de către Máté Szabó.

⁷ Smaltul albastru l-am măsurat în trei locuri, cel galben în două locuri.

Cartografierea relației dintre corpul de bază și straturile de vopsea de culori diferite ale vazei, precum și a relației și compoziției smalțului s-a produs prin microproba de electroni, fiind analizate secțiunile transversale ale straturilor superficiale. În baza rezultatelor analizei, smalțurile se caracterizează printr-un conținut de cca 20% de oxid de plumb, iar compoziția lor nu este omogenă, în stratul inferior se poate evidenția o aglomerare de oxid de cositor granulat. Cu microscopul optic se pot observa tranziții între smalțurile albastru, verde și brun. Prin metoda microprobei de electroni s-a putut urmări schimbarea continuă a nuanțelor, concentrația unor elemente crește, a altora scade (foto 14-15). În partea neagră și brună a smalțului este caracteristic surplusul de oxid de mangan, pe lângă care se poate evidenția și cuprul. Cantitatea oxidului de mangan în culoarea neagră este în jur de 1,6%, iar în culoarea brună 0,3%. În aceasta din urmă cantitatea cuprului nu depășește 0,5%. Valoarea de 87% a culorii negre ar trebui investigată în continuare, presupunându-se că este prezent și un component organic, funinginea. În zonele verde și verde închis cantitatea oxidului de fier este hotărâtoare. Smalțul verde de pe revers (suprafața interioară) are compoziție similară. În culoarea turcoaz pe lângă 0,8% oxid de fier și 0,2% oxid de mangan apare și oxidul de cobalt în proporție de 0,2%. În toate cazurile se poate evidenția oxidul de zinc, în proporție de 3-4%, al cărui rol se manifestă în formarea nuanțelor.⁸

În scopul determinării temperaturii de ardere apreciabilă în baza masei crude și pe baza analizei cantitative de faze cristaline, am efectuat o analiză prin difracție de raze X (XRD) pe pulberi. Drept rezultat al analizei s-a constatat că masa crudă era o argilă calcaroasă, iar analiza de fază a evidențiat următoarele componente: cuarț, gehlenit, ipsos, calcit, plagioclaz, hematit, 10Å-filosilicat (fig. 2).⁹ Temperatura de ardere apreciabilă pe baza analizei de fază a fost 800-850 °C.

Conservare - restaurare

Scopul restaurării era reconstituirea stabilității fizice și aparenței estetice, după înțelegerea prealabilă cu proprietarul. Alegerea vazei de podea drept lucrare de diplomă¹⁰ a fost motivată de sarcina prelucrării plastice a completării și de retușarea ornamentelor, precum și de dimensiunile și greutatea neobișnuite ale obiectului, ceea ce constituia un

grad destul de înalt de dificultate (din punctul de vedere al restaurării).

Desfacere - curățire

Completarea cu ipsos de dimensiuni mari am tăiat-o în porțiuni mici cu un fierăstrău de metal cu lamă subțire, după o umectare temeinică. Umectarea a produs rezultatul dorit și în urma unor efecte mecanice slabe ipsosul s-a desprins cu ușurință de suprafețele de rupere (foto 16-17). Atunci a devenit vizibil faptul că vaza deteriorată se compune din două fragmente mai mari și unul mai mic.

Resturile de ipsos, rămase după dezmembrare, le-am îndepărtat de pe suprafețele de rupere pe cale mecanică. Apoi am curățat suprafețele interioare și exterioare cu amestec de apă distilată și alcool, precum și cu spuma soluției apoase a sulfatului de alcool gras¹¹ de 2 g/l. Resturile de detergent le-am îndepărtat cu apă distilată, după care am lăsat fragmentele să se usuce.

În momentul lipirii vechi fragmentele s-au îndepărtat, prin alunecare, unele față de altele, ceea ce a dus în anumite locuri la un contact incomplet, în trepte. Ca urmare, și datorită faptului că pentru fixare s-a folosit o cantitate foarte mică de adeziv, desfacerea suprafețelor de rupere alunecate s-a efectuat relativ ușor. Aceasta a fost înlesnită și de faptul că lipirea îmbătrânită nu a mai avut suficiență forță de coeziune între fragmente. După desfacere au devenit vizibile resturile adezivului îmbătrânit, aplicat în strat subțire. Pe baza testelor de solubilizare cu acetonă, am reușit să-l îndepărtăm în întregime, relativ ușor, folosind comprese de vată de hârtie îmbibată în acetonă, acoperite cu folie de aluminiu, timp de 2x20 de minute.

Completare

Am intenționat să efectuăm completarea lipsurilor prin reconstruirea motivelor plastice, a decorației și a urmelor prelucrării la roată cu ipsos polimeric Acrystal Pryma.¹² Prelucrarea suprafeței însă este destul de greoaie după reticularea rășinii sintetice. Astfel am realizat o completare profilactică din plastilină, operație care a impus asamblarea provizorie a piesei. Înainte de acest pas am fixat fragmentul mic pe locul în care acesta se îmbina cu fragmentul mai mare, cu adeziv epoxidic bicomponent UHU Plus, cu timp de întărire de 5 minute. După aceea am umplut treptat cele trei fisuri mari ce s-au întins pe toată înălțimea vazei, atât înăuntru, cât și pe fața exterioară, cu rășină epoxidică Araldit 2020. Surplusul de rășină care s-a scurs de-a lungul fisurilor, l-am îndepărtat cu vată îmbibată cu acetonă. Pentru asamblarea provizorie a vazei am realizat un miez de polistiren expandat, a cărui formă l-am adaptat la interiorul vazei atât la partea superioară, cât și cea

⁸ Focht 2019. 40. p. și fotografiile executate pe parcursul analizei 74. p.

⁹ Măsurătorile XRD și cele cu microproba de electroni au fost efectuate în Institutul de Geologie și Geochimie din Centrul de Cercetări de Astronomie și Științele Pământului al Academiei Maghiare de Științe de către Dr. Mária Tóth și Máté Szabó, cu difractometru Roentgen pe pulberi Rigaku Miniflex600 Bragg-Brentano și JEOL Superprobe 733 electron microprobe.

¹⁰ Restaurarea obiectului a avut loc în cadrul Universității Maghiare de Arte, specializarea Restaurare arte aplicate, în anul universitar 2018-2019. Conducătorul de specialitate al lucrării a fost artistul-restaurator de silicați, șeful specializării Silicați László Czifrák. Focht 2019.

¹¹ Evanat. Comercializat de magazinul de chimicale „Azúr Vegyszerbolt”.

¹² Rășină sintetică bicomponentă. Componentul A este o rășină acrilică pe bază de apă, componentul B are la bază minerale cristaline. Rata de amestecare: 10:4. www.acrystal.com. Comercializat de: V+3B Bt.

inferioară. Am învelit acest miez cu carton și plexiglas, în formă de manta. După amplasarea fragmentelor pe miez, am izolat suprafețele de rupere cu o bandă de mascare îndoită pe jumătate, și trecând peste suprafețele de rupere care se potriveau, am fixat cu adeziv termofuzibil sârme pe fața exterioară a vazei, pentru ca să nu se poată mișca pe parcursul intervențiilor următoare. În continuare, folosind mantaua ca suport, am construit completarea provizorie. Am modelat plastilina conform suprafeței plastice a vazei și motivelor ce lipseau (*foto 18*). Pentru aceasta, am desenat în prealabil, pe o coală A3, acele motive de pești și plante, incomplete pe care le-am considerat sigure, ale căror linii puteau fi observate pe suprafețele originale. Pentru posibilitatea reamplasării negativelor de silicon am creat pe vază conuri de ceară, apoi de pe completarea provizorie am făcut negative de silicon, din trei părți¹³; pentru susținerea negativului am turnat o cămașă de ranforsare din ipsos, tot din trei părți (*foto 19-20*).

Înainte de aplicarea ipsosului am fixat în suprafața negativelor de silicon bucăți de silicon, pentru ca cămașa de ipsos să se poată reacheza pe ele. În pasul următor am îndepărtat plastilina, mantaua de carton și plexiglas, precum și benzile adezive. Apoi am degresat suprafețele de rupere cu benzină fină pentru curățat pete. Cele două fragmente mari ale obiectului am intenționat să le lipim definitiv abia după completare. Pentru acest motiv înainte de începerea completării, am izolat suprafața de rupere a fragmentului de sus cu gumă/lichid de mascare¹⁴ pentru a putea fi desfăcut ulterior. Drept rigidizare și întărire a completării am lipit de suprafața de rupere a fragmentului de jos, în două puncte, cu adeziv bicomponent Akepox 5020¹⁵ câte o sârmă, ale cărei capete superioare le-am fixat doar provizoriu de fragmentul superior al vazei (*foto 21*). Completarea am realizat-o în trei trepte, în așa fel încât negativul de silicon care corespunde părții de completat l-am așezat pe conurile de ceară de pe vază, cu cămașa de ipsos. După amestecare ipsosul polimer este prea fluid, astfel că pentru aplicarea uniformă, obiectul a trebuit să fie poziționat pe orizontală. Pentru ca cele două fragmente ale vazei, care se îmbină doar pe o suprafață foarte mică, să nu se îndepărteze în această situație, a fost nevoie de rigidizări exterioare suplimentare, respectiv de fixare cu benzi suplimentare. După acest pas prin înclinarea și rotirea vazei s-a putut efectua treptat completarea în zona cu lipsuri a obiectului, adăugând din interior ipsosul polimer în forma negativă amplasată pe exterior. Prima dată s-a completat suprafața cea mai mică, apoi cea mai mare, și la urmă cea mijlocie. La ultima treime negativul de silicon l-am tăiat într-o porțiune prin care s-a mai putut introduce materialul de completare. Completarea acestei tăieturi am realizat-o după demontarea vazei.

Fragmentul superior, izolat la suprafața de rupere, l-am îndepărtat de pe partea de jos, completată. Pentru a face acest lucru, completarea ce s-a întins în partea superioară a trebuit tăiată cu fierăstrăul, la înălțimea liniei de rupere orizontale, fiindcă mișcarea sa fără deteriorare nu era posibilă. În continuare am îndepărtat guma de mascare de pe suprafețele de rupere și de lângă completarea rămasă pe locul ei, și în cazul din urmă locul materialului izolat l-am netezit cu ipsos polimeric. În partea inferioară respectiv superioară a obiectului demontat suprafața interioară a completărilor am finisat-o cu hârtie abrazivă, și datorită faptului că mai târziu nu mai erau accesibile, înaintea asamblării finale, am retușat-o în modul în care s-a armonizat cu smalțul original verde gălbui (*foto 22*).

După retușarea suprafeței interioare, fragmentele – inferior și superior – ale vazei de podea le-am fixat între ele cu adeziv epoxi Akepox 5020. Pe parcursul lipirii am avut grijă ca filmul de lipit să nu fie aplicat în continuu pe suprafața de rupere, deoarece lipirea în puncte asigură ca mai târziu, în caz de nevoie, obiectul să se poată demonta. După asamblarea vazei a urmat realizarea, modelarea imaginii plastice unitare a suprafețelor completate. Datorită durității materialului de completare, operația a fost efectuată cu bisturiu, cu răzuitor și cu capete de diamant prinse în mini-polizor. La joncțiunea completărilor, unde era nevoie, pentru realizarea continuității plasticității am utilizat ca și chit de cuțit o pastă subțire de poliester¹⁶ pentru modelarea suprafeței. Cu aceeași pastă am umplut și găurile practicate la buză și deasupra tălpii. Apoi am șlefuit toată suprafața completării cu burete pentru polizat, aceasta devenind astfel aptă pentru retușare (*foto 23-26*).

Retușare

Una din principalele sarcini ale retușării a fost elaborarea aspectului estetic unitar al obiectului prin continuitatea nuanțelor cromatice ale motivelor plastice. Pentru obținerea efectului coloristic al smalțului, pentru început am aplicat cu un pistol de retușat pe suprafața completării un strat de bază verde-gălbui, cum se putea observa și în stratigrafia originală. În continuare – tot cu ajutorul pistolului de retușat – am aplicat pe suprafața petele mai mari de culoare turcoaz, apoi cu pensulă și burete texturile mai fine și celelalte culori complementare (*foto 27-29*).

Stratul aplicat prin scurgerea smalțului nu avea limite și contururi clare, astfel la elaborarea motivelor trebuia să avem grijă ca vopsirea părților reconstruite să oglindească acest caracter aleatoriu. În acest scop am aplicat atât straturi mai transparente, cât și cu o putere de acoperire mai mare, într-o tehnică de vopsire la rece. Pentru înfățișarea smalțului scurs am folosit lac acrilic pe bază de apă ”Porcelain Restoration Glaze”¹⁷, ce l-am adăugat la culorile

¹³ Silicon turnabil Szilorka H56 cu catalizator K10. Producător: Szilor Kft.

¹⁴ Daler-Rowney Masking Fluid, <https://www.daler-rowney.com/aqua-fine-mediums-varnishes/>.

¹⁵ Producător: Akemi®, www.akemi.de și www.akemi.hu.

¹⁶ Chit fin cu poliester. Producător: Motip Dupli.B.V. www.motip.com.

¹⁷ Golden Porcelain Glaze, Matte. Golden Custom Product, USA. https://www.goldenpaints.com/technicalinfo/technicalinfo_porceln. La nevoie am diluat lacul cu apă.

amestecate¹⁸; unde a fost necesar, pentru realizarea efectului plastic mai păstos al smalțului, am încărcat vopseaua cu cretă de Champagne. La urmă părțile retușate au fost protejate cu o soluție de lac acrilic Porcelain dizolvat în proporție 1:1. Acest strat cu efect de smalț asigură totodată pe suprafețele retușate și strălucirea mățoasă caracteristică ornamentelor obiectului (foto 30-33).

Lucrarea prezentată a fost de interes personal, având dimensiune familială: Géza Gorka este străbunicul patern al autoarei prezentei comunicări. Astfel i-a produs o mare bucurie faptul că a avut prilejul să restaureze vaza de podea, iar în acest mod a putut contribui la îngrijirea moștenirii străbunicului.

Sursa foto 1.

<http://gyujtemeny.imm.hu/gyujtemeny/portfoto-gorka-geza-keramikusmuvesz/14087?ds=eyJxIjojoi-Z29ya2EgZ8OpemEifQ%3D%3D&i=0>

Fotografiile au fost executate de: Gábor Nyíri (foto 2-8, 10, 16-18, 29-33), Mátyás Horváth (foto 12-13), Máté Szabó (foto 14-15), Melinda Sikéné Kovács (foto 28) și autoarea prezentei comunicări (foto 9, 11, 19-27).

BIBLIOGRAFIE

- CSENKEY Éva – SZABÓ Lilla (1994): Gorka Géza. Iparművészeti Múzeum, Budapest.
- FÁBIÁN Sándor (2006): Magyar art deco kerámiák. Budapest.
- FOCHT Anna (2019): Gorka Géza padlóváza restaurálása (Restaurarea unei vase de podea realizată de Géza Gorka). Diplomamunka, Magyar Képzőművészeti Egyetem, Restaurátor Tanszék (Lucrare de diplomă. Universitatea Maghiară de Artă, Catedra de restaurare).
- VADAS József (2014): A magyar art deco. Corvina, Budapest.

Anna Focht

Artist-restaurator silicați

Muzeul Laczkó Dezső

8200 Veszprém, Török Ignác u. 7.

E-mail: anna.focht@gmail.com

Tel: +36-70-423-5308

LISTA FOTOGRAFIILOR

- Foto 1.* Géza Gorka.
Foto 2. Însemnul de pe talpa vasei: G NV Gorka.
Foto 3-6. Vaza, înainte de restaurare.

- Foto 7-8.* Smalțul plastic și decorația vasei.
Foto 9. Fragmentele îmbinate inexact și detaliul completării cu nuanța modificată din cauza impurităților.
Foto 10-11. Consolidarea cu sârmă sub buză și deasupra tălpii.
Foto 12-13. Pe imaginea Roentgen a vasei au devenit vizibile locația interioară a sârmelor și rigidizarea de lemn introdusă în completare
Foto 14. Imaginea XRD a smalțurilor albastru și negru cu reprezentarea straturilor (de sus în jos: feketé máz = smalț negru, kék máz = smalț albastru, kerámia = ceramică).
Foto 15. Straturi de smalț cu reprezentarea incluziunilor caracteristice (Dp - diopsid, Kas - casiterit, Kv - cuarț, Plg - plagioclaz, Ru - rutil).
Foto 16. Desfacerea completării de ipsos.
Foto 17. Partea superioară a vasei, întoarsă, după desfacere.
Foto 18. Modelarea completării provizorii din plastilină.
Foto 19. Vaza, pregătită pentru luarea negativului de silicon, cu completarea de plastilină și cu sârmele fixate cu adeziv termofuzibil.
Foto 20. Negativul de silicon turnat peste completarea de plastilină, deasupra cu cămașa de ranforsare din ipsos
Foto 21. Vaza întărită cu benzi, înainte de completarea celei de-a doua părți, se observă conurile de ceară și sârma lipită în partea ce se dorește completată.
Foto 22. Suprafața interioară retușată, înainte de asamblarea vasei.
Foto 23-26. Vaza lipită, completată, înainte de retușare.
Foto 27. Primele straturi de vopsea: culoarea de fond și baza mai întunecoasă a motifelor.
Foto 28. Retușarea completării.
Foto 29. Fragmentele de jos și de sus ale vasei au fost îmbinate inexact cu ocazia primei reparații (vezi foto 9). Aceeași suprafață după restaurare.
Foto 30-33. Vaza după restaurare.

LISTA FIGURILOR

- Fig. 1.* Spectrul compozit al analizei prin XRF-portabil al smalțurilor de culori diferite: albastru, galben, maro, negru.
- Fig. 2.* Difractograma măsurătorii prin XRD pe pulberi, efectuate pentru determinarea materialului de bază a vasei (10Å filloszilikát = 10Å filossilicat, plagioklász = plagioclaz, kalcit = calcit, gehlenit = gehlenit, hematit = hematit, kvarc = cuarț, standard = standard).

¹⁸ Am folosit vopseluri Pannoncolor akril, precum și Schminke Aero air-brusch.